स्त्वनभिधानात् प्रयुक्तानामेवान्वाख्यानाच्च LaŚabdeŚe. ii.531.11; **4** grammatical explanation or analysis समयपालनार्थं चेदं पदलक्षणाया वाचोऽन्वाख्यानं व्याकरणम् NyāyBh.117.5 (*on* ii.1.54); अन्वाख्यानानि भिद्यन्ते शब्दव्युत्पत्तिकर्मसु VākyaPa. 2.170; यदि च लौकिकानामन्वाख्यानं क्रियेत, ततः सुतरां गाव्यादय एवान्वाख्येयाः TantrVā.203.11 (*on* i.3.18); अन्वाख्यानान्वाख्येयान्वाख्यातविधिप्रयोगानन्वाख्यातप्रतिषेधवर्जमषट्कस्याप्यवगम्यमानवेदविधिमूलत्वात् TantrVā. 228.17 (*on* i.3.25); शब्दानामन्वाख्यानं व्याकरणम् KāvyMī. 3.9; पञ्चजनशब्दः समासान्वाख्यानादवगतसंज्ञाभावः संज्ञाकाङ्क्षी ... प्राणादिषु वर्तिष्यते BrahmSūBh. (Śaṅ.)248.8 (*on* i.4.12); किं प्रत्ययोऽन्वाख्याने दृष्टत्वाच्चिनोतिनानुमितोऽर्थं प्रतिपादयति NyāyRa. 903.18 (*on* 7.208); यद्भेदेनान्वाख्यानं तत्प्रातिष्ठत प्रातिष्ठिपत् इत्याद्यावडागमः कथं नाम प्रशब्दात्परतः स्यात् NyāyRa. 924.8 (*on* 7.282); क्रियान्वाख्यानाच्च SaraKaṇṭhā. (Gr.) i.3.59; नित्यानामेव शब्दानां सांकर्यस्य निवृत्तये। अन्वाख्यानाद् भावशब्दे घञि नान्योऽन्यसंश्रयः PadMañ. *on* KāśiVṛ. *on* P.iii.3.18 (22.8); अथवा पूर्वं धातुरुपसर्गेण युज्यते इत्यत्राप्यकृतव्यूहा इति प्रविभज्यान्वाख्यानेऽचोरानन्तर्यमस्ति PariVṛ. (Sī.)129.8; नित्यानां शब्दानामन्धकादिवंशसमाश्रयणेनान्वाख्यानं न घटते Prasā.i.712.11; नित्यानामेव शब्दानाम् ... अन्वाख्यानाद्भावशब्देऽप्यस्ति नान्योऽन्यसंश्रयम् Prasā. ii.650.21; न हि गौणार्थे क्वचिदन्वाख्यानं दृश्यते MīmāKau. i.77.25 (*on* i.3.9); i.188.18 (*on* i.4.3); प्रत्ययलोपे शास्त्रतोऽर्थतश्च प्रसक्तोच्चारणस्य लोपविधानेन तस्य तस्मिन् विषयेऽनुत्पत्तेरेवान्वाख्यानं प्रत्ययलक्षणार्थमिति बोद्धव्यम् LaŚabdeŚe. i.86.9; प्रत्ययलोपविधायकैः प्रत्ययानुत्पत्तेरेवान्वाख्यानेनापवादत्वस्यैवासंभवात् LaŚabdeŚe. i.299.13; पदावधिकेऽन्वाख्याने ... इट्संप्रसारणयोः ... पूर्वं संप्रसारणे वलादित्वाभावादिटः प्राप्तिरेव न LaŚabdeŚe. i.348.8; नित्यानां शब्दानां यथा कथंचिदन्वाख्यानं कार्यम् LaŚabdeŚe.i.414.9; उपसर्गनिपातधात्वादिविभागोऽप्येवमेव काल्पनिकः। तस्यैवान्वाख्यानस्य लाघवेन निर्वाहाय स्थानिनो लादय आदेशास्तिबादयश्च कल्पिता एव VaiyāSiMañ.8.12; **5** description किमयं पदार्थानां नियोगः। अथ तथाभूतानामन्वाख्यानमिति NyāyVār.21.11 (*on* i.1.1); अनाख्येयत्वमुक्त्वा च पर्यायैः स्वविकल्पितैः। अन्वाख्यानं कृतं तच्च पूर्वोक्तेन विरुद्ध्यते TantrVā. 185.4 (*on* i.3.11); सर्गस्थितिलयानां स्यादन्वाख्यानं मृषैव तु BṛĀraUBhVā. v.1.32; आत्मविषयं निरूपणं क्रियमाणम् ... किं वा परमात्मस्वरूपपरमिति संशये ... संसारिस्वरूपप्रधानमन्वाख्यानम् BrahmSūBh. (Bhā.) 70.5 (*on* i.3.42); समानकालावाद्यन्तावस्येत्यर्थविवक्षायामन्वाख्यानात् NyāySū.(So.) 64.18 (*on* i.2.14); ते देवाः आगताः। तस्मादेतानि आज्यत्वात् आज्यानीत्यन्वाख्यानम् MīmāKau. i.187.15 (*on* i.4.3); **6** reconsideration (अर्थवादः) न चास्य यथाश्रुतोऽर्थः प्रतिपाद्यः किं तु विधेयो निषेध्यो वा कश्चिदर्थः। इहान्वाख्याने द्वयमापतति NyāyMañ. i.259.26; **7** reuse or reemployment (for other purpose) अन्वादेशविषयो ह्येनादेशः। अन्वादेशः अन्वाख्यानम् ŚrutaPra. iB.349.18 (*on* i.2.33)

अन्वाख्यानकरण (anvākhyāna-karaṇa) *n.* act of explaining subsequently what is explained before यत्र तावत् प्रयोगस्तत्रास्ति राजकर्मत्वं तेन प्रयुक्तस्यान्वाख्यानकरणादप्रयुक्तनिमित्तान्वाख्यानाभावाच्चादोषः TantrVā. 593.12 (*on* ii..3.3)

अन्वाख्यानपक्ष (anvākhyāna-pakṣa) *m.* view of grammatical explanation or analysis विभज्य अन्वाख्यानपक्षे एतत् प्रत्युदाहृतम् PadMañ. *on* KāśiVṛ. *on* P.i.1.63 (230.21); अयज इन्द्रं वृक्ष इन्द्रं त इन्द्रमित्यत्र वाक्यसंस्कारे विभज्यान्वाख्यानपक्षे आद्गुणसवर्णदीर्घयोरुभयत्रापि अजानन्तर्याश्रयणम् PāṇiTaVāNaMā. 30.21.

अन्वाख्यानपर (anvākhyāna-para) *adj.* intended to make subsequent explanation (what is mentioned before) किं संसारिस्वरूपमात्रान्वाख्यानपरं वाक्यम् BrahmSūBh. (Śaṅ.) 218.16 (*on* i.3.42)

अन्वाख्यानप्रयोजन (anvākhyāna-prayojana) *n.* purpose of grammatical explanation or analysis रक्षाद्यपि यदत्रोक्तमन्वाख्यानप्रयोजनम्। न तदप्यन्यतः सिद्धेः TantrVā. 203.23 (*on* i.3.18); विज्ञायमानत्वात्रोक्तं मूलकृता स्वयम्। शास्त्रेण सर्वशब्दानामन्वाख्यानप्रयोजनम् TantrVā. 239.10 (*on* i.3.25)

अन्वाख्यानप्रसङ्ग (anvākhyāna-prasaṅga) *m.* undesired occasion of subsequent explanation नैवंभूतमिहान्वाख्यानं दृश्यते संध्यक्षरादिविषयस्यापि विभागस्यान्वाख्यानप्रसङ्गादिति प्रश्नः Pradī. ii.28A.37 (*on* i.1.32); वार्त्तिककारेण नैतदन्वाख्येयं सर्वाधिकरणमन्वाख्यानप्रसङ्गात् Pradī. vi.246.17 (*on* vii.4.24)

अन्वाख्यानभेद (anvākhyāna-bheda) *m.* type of grammatical explanation or analysis ननु प्रकृतिप्रत्ययांशा अपि परमार्थसन्त एव तथा प्रतिभासात्तदर्थप्रत्ययहेतुत्वाच्च, नैतदेवम् अन्वाख्यानभेदेन तेषां स्वरूपेणेयत्तानिश्चयानुपपत्तेः NyāyMañ. i.342.12; अन्वाख्यानभेदेन प्रकृतिप्रत्ययादिभिः। नामाख्यातव्यवस्थानं स्मरणेनोपलक्ष्यते NyāyRa. 897.5 (*on* 7.187)

अन्वाख्यानमात्र (anvākhyāna-mātra) *n.* **1** mere description बलवदार्यप्रसिद्धिविरोधे ... कथं चिन्नखनकुलादिवदन्वाख्यानमात्रपरतया ... राज्यस्य कर्ता राजेति सिद्धे निमित्तार्थाः श्रुतयः Bhām.658.17 (*on* iii.3.52); **2** mere grammatical explanation or analysis न हि वाक्योपमर्दनेन समासः क्रियते ... अन्वाख्यानमात्रं तु शास्त्रेण क्रियते Pradī. ii.457B.27 (*on* ii.2.25); नित्यानां शब्दानामिदमन्वाख्यानमात्रम् Pradī. iii.157A.11 (*on* iii.2.1); नित्यशब्दानामन्वाख्यानमात्रमिदमिति ततो नेतरेतराश्रयदोषः PariVṛ. (Sī.) 10.13; **3** mere subsequent mention केशप्रकृतित्वकथनं तु 'यदाजिमीयुः' इतिवदन्वाख्यानमात्रमिति द्रष्टव्यम् MīmāKau. i.78.4 (*on* i.3.9); अपत्ये इति कल्पितार्थेनान्वाख्यानमात्रम् LaŚabdeŚe. ii.224.4.

अन्वाख्यानवश (anvākhyāna-vaśa) *m.* [Abl.] on account of grammatical explanation or analysis पृष्ठशब्दस्य ... अन्वाख्यानवशात् निरूढलक्षणाङ्गीकारान्न वैयर्थ्यमन्वाख्यानस्य MīmāKau. i. 188.22 (*on* i.4.3)

अन्वाख्यानविगान (anvākhyāna-vigāna) *n.* censure of the description अन्वाख्यानविगानं तु लक्ष्यभेदान्न दुष्यति TantrVā. 238.16 (*on* i.3.25)

अन्वाख्यानविलय (anvākhyāna-vilaya) *m.* end or loss of grammatical explanation or analysis नित्यः शब्दो वाक्यपदरूपः तदन्वाख्यानेऽपीत्यर्थः। अन्यथान्वाख्यानविलय इति तदर्थः LaŚabdeŚe. ii.511.4.

अन्वाख्यानविसंवाद (anvākhyāna-visaṁvāda) *m.* difference of opinion in the grammatical explanation or analysis अवध्यग्रहणं यत्तु प्रकृतिप्रत्ययौ प्रति। अन्वाख्यानविसंवादादित्येतच्च न दुष्यति ŚlokaVār. 901.2 (*on* 7.198); क्वचिद्भवशब्दः प्रत्ययादेशागमगुणवृद्धिवर्णलोपाद्यन्वाख्यानविसंवादात्कः पारमार्थिकः प्रकृतिप्रत्ययविभागः NyāyMañ. i.342.14; यत्पुनरन्वाख्यानविसंवादात्प्रकृतिप्रत्ययविभागनियमो नावकल्पते इति एतदपि न युक्तम् NyāyMañ.i.354.20.

अन्वाख्यानसामर्थ्य (anvākhyāna-sāmarthya) *n.* competency or power of subsequent explanation उत्तरपदार्थप्राधान्यमिच्छतास्मिन्विषये नञनर्थकः, अन्वाख्यानसामर्थ्यात्तु साधुत्वमेवंभूतस्यार्थवदनर्थकावयवस्य समासस्येति वाच्यम् PadMañ. *on* KāśiVṛ. *on* P.ii.2.6 (105.11)

अन्वाख्यानसिद्ध्यर्था (anvākhyāna-siddhyarthā) *adj.* (*f.*) meant for the purpose of (supporting) the subsequent explanation of what is mentioned before अन्वाख्यानसिद्ध्यर्था तावकी सा व्यवस्था न वस्त्वधिष्ठानमर्थमवस्कन्दति ManuBh. ii.119.16 (*on* 8.104)

अन्वाख्यानस्मृति (anvākhyāna-smṛti) *f.* code of law of grammatical explanation or analysis अन्वाख्यानस्मृतौ ये च प्रत्ययार्था निबन्धनम् निर्दिष्टार्थ-प्रकृत्यर्थाः स्मृत्यन्तर उदाहृताः VākyaPa. 2.233 (comm. शब्दानुशासनस्मृतौ)

अन्वाख्यानानुरोध (anvākhyānānurodha) *m.* [Inst.] in accordance with the grammatical explanation or analysis अस्तु वाश्ववालपदं काशे गौणम्, तथाप्यन्वाख्यानानुरोधेन निरूढगौणीस्वीकारः श्येनपदस्येव यागे MīmāKau. i.78.5 (*on* i.3.9)

अन्वाख्यानाभाव (anvākhyānābhāva) *m.* **1** absence of subsequent explanation प्रयुक्तस्यान्वाख्यानकरणादप्रयुक्तनिमित्तान्वाख्यानाभावाच्चादोषः TantraVā. 593.12 (*on* ii.3.3); **2** absence of grammatical explanation or analysis नामाख्यातसारूप्यादनिर्ज्ञातं नामत्वेनाख्यातत्वेन वान्वाख्यानाभावे निष्कृष्याज्ञातं कथं क्रियायां कारके वा व्याक्रियेत TattvVai. 146.18 (*on* 3.17)

अन्वाख्यानारम्भ (anvākhyānārambha) *m.* beginning of subsequent explanation referring to what is mentioned before प्रयुक्तानामन्वाख्यानारम्भात् द्विशब्दस्य च क्वजन्तस्य क्विपि प्रयोगाभावान्न केनचिल्लक्षणेन प्रवर्तितव्यम् Pradī. vi.175.23 (*on* vii.2.106)

अन्वाख्यानार्थ (anvākhyānārtha) *m.* purpose or objective of grammatical explanation or analysis इकप्रयोगप्रसङ्गे संहितायां यणः प्रयोग इत्यन्वाख्यानार्थः TātpaṬ. (Vā.) 465.1 (*on* ii.2.40)

अन्वाख्यानार्थत्व (anvākhyānārtha-tva) *n.* the state of being purpose or objective of grammatical explanation or analysis अतश्च युक्तं तत्र गमेर्डो इत्यस्यान्वाख्यानार्थत्वम् MīmāKau. i.106.3 (*on* i.3.21)

अन्वाख्यानार्थवाद (anvākhyānārthavāda) *m.* explanatory sentence in the form of subsequent explanation of what is mentioned before गुणवाक्योपपत्त्यर्थं समभिव्याहृतेन च। अन्वाख्यानार्थवादाच्च नामधेयत्वमाश्रितम् TantrVā. 294.4 (*on* i.4.3); वाक्यभेदप्रसङ्गेन सामानाधिकरण्यतः। अन्वाख्यानार्थवादाच्च नामतैवोपपद्यते ŚāstrDī. 62.6 (*on* i.4.3)

अन्वाख्यानासंभव (anvākhyānāsambhava) *m.* impossibility of description, i.e. counting or enumerating वाचकानां वाक्यानामनन्तानामनित्यानां च स्वरूपेणान्वाख्यानासंभवादवयवभूतपदावापोद्धारेण व्याकरणप्रक्रियेत्युक्तम् NyāyRa. 884.8 (*on* 7.136)